

Е.Л. Маркіна

кандидат хімічних наук, доцент,
доцент кафедри медичної хімії та біології
Одеського медичного інституту
Міжнародного гуманітарного університету,
м. Одеса, Україна

Ю.А. Талько

магістрант 5 курсу фармацевтичного факультету
Одеського медичного інституту
Міжнародного гуманітарного університету,
м. Одеса, Україна

О.М. Новіцька

магістрант 5 курсу фармацевтичного факультету
Одеського медичного інституту
Міжнародного гуманітарного університету,
м. Одеса, Україна

МІНІСТЕРСЬКА ПРОГРАМА «ДОСТУПНІ ЛІКИ», ЇЇ ВИКОНАННЯ В РЕГІОНАХ ТА В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Анотація. У роботі розглянуті питання міністерської програми «Доступні ліки», їх виконання в регіонах та в Одеській області.

Ключові слова: серцево-судинні захворювання, діабет, бронхіальна астма, аптека, лікарський препарат.

14 листопада світ відзначає День боротьби із цукровим діабетом. Це захворювання мають близько 425 мільйонів людей у світі. Міністерство охорони здоров'я (МОЗ) України повідомляє, що понад 1,3 мільйона українців мають це захворювання. За інформацією від Уряду, в період з 2007 року по 2017 рік кількість хворих на діабет збільшилася удвічі [1]. Відповідно до даних МОЗ України, майже 3% первинної інвалідності в дорослих людей є наслідком захворювання на діабет [2].

Світова статистика також показує збільшення захворюваності на діабет. Згідно з даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, у 1980 році у світі на діабет хворіли 108 мільйонів людей, а у 2014-му їхня кількість становила вже 422 мільйони. На сьогодні ця цифра збільшилася ще на три мільйона.

За інформацією ВООЗ, у 2017 році 235 мільйонів людей у світі страждало від астми, і їхня кількість із кожним роком зростає. В Україні бронхіальна астма офіційно охоплює менш як 1% населення, але невідомо, скільки ж українців страждає від цієї недуги без встановленого діагнозу. Хворих на бронхіальну астму було зареєстровано 210 тисяч осіб. Здебільшого це діти та молодь [3]. Смертність від серцево-судинних хвороб становить 65% від загальної смертності українців.

Сьогодні більшість ліків із-за своєї дорожечі стають недоступними для більшої частини населення. Ціна на лікарські препарати безперервно підвищується і, як ми спостерігаємо, цей процес не зупиняється. Крім зазначеного, зарубіжні ліки у 4-5 разів дорожчі, ніж вітчизняні.

Для всіх держав однією з головних задач є безпека та здоров'я населення.

У нашій країні здоров'ям нації опікується МОЗ України, яке контролює розроблення, координацію та виконання державних програм із розвитку охорони здоров'я населення.

Із метою забезпечення населення лікарськими засобами, безкоштовними або з деякою доплатою, МОЗ запропонувало програму «Доступні ліки», яка стартувала із квітня 2017 року. Суть її полягає в тому, що шляхом запровадження реімбурсації, тобто механізму повної або часткової оплати з бюджету лікарських засобів, що включені до деталізованого опису, задовольнити потреби хворих у деяких лікарських препаратах. Згідно із цією програмою аптеки почали відпускати безкоштовно або зі знижкою вартості серцево-судинні препарати, ліки для хворих на діабет II типу і бронхіальну астму [4].

Міністерство охорони здоров'я пояснювало вибір ліків від трьох хвороб тим, що саме вони найбільше впливають на показники смертності нашого населення.

Ще одна із причин вибору ліків для перелічених вище хвороб полягала в тому, що вони лікуються на амбулаторному рівні. Пацієнт може вибрати і отримати в аптеці найдешевший лікарський засіб безкоштовно або обрати іншу торгову марку, доплативши певну суму, при цьому уряд не обмежує вільний ринок ліків. Якщо пацієнт бажає придбати ліки, не маючи рецепта від свого лікаря, він може це зробити в будь-якій аптеці. У такому випадку лікарський препарат безкоштовному продажу або зі знижкою не підлягає.

Кількість лікарських препаратів, що підпадала під програму «Доступні ліки», в 2017 році складала 198 найменувань, а в 2018 році їхня кількість збільшилася до 238. Вартість 59 препаратів підлягала повному погашенню. Наразі, з початку 2019 року, до Програми включені 254 лікарські препарати, з яких 78 є безкоштовними для пацієнтів. Найдешевший препарат, який повністю компенсує держава, коштує близько п'яти гривень, а ціна найдорожчого – понад 860 гривень [5].

МОЗ зазначає, що пацієнти зможуть отримати безоплатно чи з незначною доплатою понад 46 мільйонів упаковок препаратів, що на 7 мільйонів більше, ніж упродовж дії попереднього Реєстру [6].

Із моменту старту програми були різні відомості щодо кількості аптек, що її виконують. За інформацією МОЗ, відбувалося щомісячне збільшення аптечних закладів із 4,5 тис. на початку реалізації програми до більше ніж 7,5 тис. на сьогодні. На порталі liky.gov.ua вказано кількість 6,2 тис. аптек. Експерти ж фармацевтичного ринку неодноразово заявляли, що фактична кількість аптек значно менша за показники, заявлені МОЗ-ом [7].

Із жовтня 2018 р. Державна казначейська служба України у своїх звітах публікує інформацію про кількість суб'єктів господарювання (аптечних закладів), з якими укладено договори про відшкодування вартості лікарських засобів (таблиця) [8].

Таблиця 1

Загальна кількість аптечних закладів та кількість аптечних закладів, які беруть участь у програмі «Доступні ліки», в різних регіонах станом на 1 січня 2019 р.

Назва регіону	Загальна кількість аптечних закладів	Кількість аптечних закладів, з якими укладено договори про відшкодування вартості ЛЗ	Частка аптек, з якими укладено дог-ри про відшкодування вартості ліків, %	Перераховано з держ бюджету обласним бюджетам, тис. грн.	Перераховано з держ- бюджету обласним бюджетам на 1 апт. заклад, тис. грн.
Вінницька обл.	825	149	18	48 595,1	326,1
Волинська обл.	484	73	15	26 825,6	367,5
Дніпропетровська обл.	1562	141	9	91 648,4	650,0
Донецька обл.	1016	136	13	60 393,8	444,1
Житомирська обл.	645	169	26	34 467,5	203,9
Закарпатська обл.	729	96	13	32 438,9	337,9
Запорізька обл.	860	112	13	50 440,0	450,4
Івано-Франківська обл.	803	237	30	35 560,7	150,0
Київська обл.	990	179	18	48 006,4	268,2
Кіровоградська обл.	573	80	14	24 887,7	311,1
Луганська обл.	429	45	10	20 064,0	445,9
Львівська обл.	1208	272	23	65 302,4	240,1
Миколаївська обл.	596	101	17	34 139,0	338,0
Одеська обл.	1431	128	9	64 014,2	500,1
Полтавська обл.	751	47	6	41 769,7	888,7
Рівненська обл.	561	173	31	29 964,6	173,2
Сумська обл.	545	132	24	28 463,9	215,6
Тернопільська обл.	632	179	28	28 497,1	159,2
Харківська обл.	1335	227	17	69 610,2	306,7
Херсонська обл.	551	84	15	30 654,3	364,9
Хмельницька обл.	801	232	29	35 371,6	152,5
Черкаська обл.	756	145	19	31 728,5	218,8
Чернівецька обл.	473	88	19	23 402,4	265,9
Чернігівська обл.	503	40	8	31 631,2	790,8
м. Київ	1561	75	5	90 738,1	1209,8
Разом по Україні	20 620	3340	16	1078 615,3	322,9

Станом на 1.01.2019 року в Україні налічується 20 620 аптечних закладів, із яких беруть участь у програмі 3340 аптек, що становить 16% від їхньої загальної кількості [8]. Кількість аптек, що виконують програму, є різною в регіонах. У таблиці представлені регіони, аптеки яких виконують міністерську програму.

Із таблиці 1 слідує, що кількість аптек, що виконують програму, в регіонах змінюється від 5% до 31% від загальної кількості аптек в областях.

Найбільша частка аптек долучилася до програми в Рівненській (31%), Івано-Франківській (30%) та Хмельницькій (29%) областях. Найнижчі показники – в м. Київ (5%), Полтавській (6%) та Чернігівській (8%) областях.

Загалом у 2018 р. на реалізацію програми з бюджету виділено близько 1078,6 млн. грн., з яких станом на 1.12.2018 р. аптекам відшкодовано 868,1 млн. гривень. Принцип розподілу коштів на погашення вартості лікарських засобів у регіонах відбувався пропорційно чисельності населення.

У регіонах із низькою часткою аптек, що залучилися до програми, на один аптечний заклад припадає більша сума виділених із бюджету коштів. У середньому в Україні на один аптечний заклад у 2018 р. із державного бюджету виділено майже 323 тис. грн. Залежно від кількості аптек (учасниць програми в регіоні) цей показник змінюється від 150 тис. до 1,2 млн. грн. (див. таблицю).

Адміністрування програми «Доступні ліки» з 1 квітня 2019 року переходить від місцевих розпорядників бюджетних коштів до Національної служби здоров'я України (НСЗУ).

З лютого місяця 2019 р. НСЗУ оголосило про початок безстрокового прийому заяв від аптечних закладів про укладення договорів для участі в оновленій програмі реімбурсації, а з 1 квітня 2019 р. аптеки відпускатимуть ліки, що підлягають відшкодуванню, лише за електронними рецептами [9].

Аптеки Одеси продовжують виконувати урядову програму «Доступні ліки», за якою пацієнти із серцево-судинними захворюваннями, бронхіальною астмою і цукровим діабетом II типу можуть отримати медикаменти безкоштовно або з незначною доплатою. У Програмі беруть участь 37 аптечних мереж, у складі яких працює 181 аптечний пункт. Повний список аптек доступний на сайті Національної служби здоров'я України.

Одеськими лікарями первинної ланки за перше півріччя 2019 року виписано 162435 пільгових рецептів, із яких за 78% рецептів пацієнти отримали медикаменти. Усього Програмою скористалися близько 80 тисяч одеситів. Програма «Доступні ліки» не тільки зменшує фінансове навантаження на пацієнтів, але й підвищує довіру до сімейного лікаря. За оцінками Всесвітньої організації охорони здоров'я, програма «Доступні ліки» збільшила доступність українців у забезпеченні ліками і дозволила знизити ціни на препарати.

Із другого кварталу поточного року забезпечення медикаментами за програмою «Доступні ліки» проводиться за електронними рецептами. За перший тиждень квітня 2019 р. більше 256 тисяч електронних рецептів було виписано лікарям України за урядовою програмою. Ліки можна отримати в аптеці, яка підписала угоду з НСЗУ [9].

Завдяки своєчасній інформації Одеського департаменту з охорони здоров'я перехід на обслуговування пацієнтів за електронними рецептами пройшов швидко і без проблем, значно спростивши процедуру отримання ліків і піднявши медичне обслуговування населення на більш достойний рівень. Електронний рецепт виписує тільки той сімейний лікар, у якого з пацієнтом підписано декларацію. У випадку, коли людина ще не вибрала для себе лікаря, декларацію можна підписати, звернувшись до Центру первинної медико-санітарної допомоги, та одразу ж отримати електронний рецепт за програмою «Доступні ліки». За електронним рецептом пацієнт може отримати ліки в будь-якій аптеці України, яка уклала договір із Національною службою здоров'я, без прив'язки до закладу, району або міста, де рецепт був виписаний. Перелік аптек Одеської області, в яких можна отримати ліки за електронними рецептами, наведений в [10].

Таким чином, аналіз чинної програми «Доступні ліки» показує, що кількість лікарських препаратів за цією програмою розширюється з кожним роком і стає доступнішою та зручнішою для населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. День боротьби с діабетом. URL : <https://www.radiosvoboda.org/a/den-brotby-z-diabetom/29600222.html>.
2. Доступні ліки. URL : <https://moz.gov.ua/dostupni-liki>.
3. VIII Национальный съезд фармацевтов Украины. URL : <http://nuph.edu.ua/nazustrich-viii-nacionalnomu-zizdu-farmaceutichnix-pracevnikiv-ukraini/>.

4. Здоровье и лечение. URL : https://24tv.ua/health/likuvannya_tag5263.
5. В Одессе успешно реализовывают державну програму «доступні ліки». URL : <https://omr.gov.ua/ua/news/217107>.
6. Медицина. URL : https://24tv.ua/health/meditsina_tag5961/.
7. Національна служба здоров'я України. URL : <https://nszu.gov.ua/>.
8. Програма «Доступні ліки». URL : <https://www.apteka.ua/article/486357>.
9. Зміни порядку роботи програми «доступні ліки». URL : <https://omr.gov.ua/ua/news/215200/>.
10. 200 аптек Одещини. URL : <https://glavcom.ua/odesa/news/200-aptek-odeshchini-d.html>.

Э.Л. Маркина, Ю.А. Талько, Е.М. Новицкая. Министерская программа «Доступные лекарства», ее выполнение в регионах и в Одесской области. – Статья.

Аннотация. В работе рассмотрены вопросы министерской программы «Доступные лекарства», их выполнение по регионам и в Одесской области.

Ключевые слова: сердечно-сосудистые заболевания, диабет, бронхиальная астма, аптека, лекарственный препарат.

E. Markina., Yu. Talko., O. Novitskaya. The ministerial program “Affordable Medicines”, its implementation in the regions and in the Odessa Region. – Article.

Summary. The paper deals with the issues of the Ministerial Program “Available Medicines”, their implementation by regions and in the Odessa region.

Key words: cardiovascular diseases, diabetes, bronchial asthma, pharmacy, drug.

УДК 615.03:616.585: 616.599-007.17

М.В. Пиньковский

студент 2 курса стоматологического факультета
Одесского медицинского института
Международного гуманитарного университета,
г. Одесса, Украина

В.А. Малиновский

кандидат биологических наук, доцент,
кафедра общей и клинической фармакологии
Одесского медицинского института
Международного гуманитарного университета,
г. Одесса, Украина

ГОРИЗОНТЫ КАРБОКСИТЕРАПИИ В ЭСТЕТИЧЕСКОЙ МЕДИЦИНЕ

Аннотация. Работа посвящена одной из наиболее универсальных и широко используемых инновационных медицинских технологий – карбокситерапии, её применению в эстетической медицине, косметологии и других областях медицины.

Ключевые слова: карбокситерапия, углекислый газ, физиологические свойства, применение.

Термин «карбокситерапия» впервые был предложен Луиджи Парассони на XVI Национальной итальянской конференции по эстетической медицине в Риме в 1995 году [10]. Под понятием «карбокситерапия» в настоящее время в первую очередь понимается использование углекислого газа CO₂ в форме инъекций, хотя термин «терапия углекислым газом» имеет многолетнюю историю применения во многих областях медицины – системном (ингаляционном) или локальном (трансдермальном, внутрикожном, субдермальном, внутримышечном) применении. Уже в древние века в купальнях применяли газовые испарения вулканических сольфатар (в Европе, например, пещера Байя в Неаполе). Позднее углекислый газ пытались использовать вместе с сероводородом.

Антибактериальные свойства CO₂ были описаны учеными Бойлом и Лавуазье еще в XVII и XVIII веках соответственно. В 1777 году углекислый газ были использован при лечении хронических язв на нижних частях тела. Сам по себе метод был описан первый раз во Франции, в начале 1930-х годов,